

KÚRIA

Bfv.III.1.775/2014/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év április hó 23. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A lopás büntette és más bűncselekmények miatt az I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Kecskeméti Járásbíróság 21.B.572/2011/65. számú, illetőleg a Kecskeméti Törvényszék 2.Bf.75/2014/23. számú ítéletét e terhelt vonatkozásában hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az előterjesztő, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Kecskeméti Járásbíróság a 2013. október 31-én kelt 21.B.572/2011/65. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki lopás büntetésében [2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bd) pont és (4) bekezdés b) pont], valamint garázdaság vétségében [Btk. 339. § (1) bekezdés] és ezért őt halmazati büntetésül, mint többszörös visszaesőt 3 évi, fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 6 évi közügyektől eltiltásra ítélte. A Kunszentmiklósi Városi Bíróság 6.B.192/2004/6. számú ítéletéből engedélyezett feltételes szabadságot megszüntette és megállapította, hogy a terhelt feltételes szabadságra nem

bocsátható.

Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Kecskeméti Törvényszék a 2014. június 5-én kihirdetett és ugyanaznap jogerős 2.Bf.75/2014/23. számú ítéletével az I. rendű terhelt vagyon elleni cselekményét társtettesként elkövetett lopás büntettének [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont és (4) bekezdés b) pont] minősítette, és a terhelt korábbi büntetéséből engedélyezett feltételes szabadság megszüntetését mellőzte. Egyebekben azonban az elsőfokú határozatot az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

A bíróság ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt védője a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjára hivatkozással terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

Az indítvány indokai szerint az első fokon eljáró bíróság a Be. 373. § (1) bekezdés II. pont d) alpontjában írt hibát követte el, amikor is a tárgyalást olyan személy távollétében tartotta meg, akinek a jelenléte a törvény alapján kötelező. Az I. rendű terhelt védője ugyanis egyúttal a VI. rendű terhelté is volt, ráadásul a II. és III. rendű terheltek - ugyancsak közös - védője kölcsönösen helyettesítésre volt jogosult az ő védőjével is.

Az indítvány szerint mindez még nem jelentene önmagában törvénysértést. Azzal azonban, hogy - időrendi sorrendben először a III. rendű terhelt - saját magára és valamennyi társára nézve is terhelő vallomást tett, a közös védelem lehetősége a Be. 44. § (4) bekezdésre figyelemmel megszűnt.

A védő utalt rá: az, hogy egy büntetőeljárás során ki milyen vallomást fog tenni, természetesen előre nem jósolható meg, ezért több terhelt ugyanazon védő általi (közös) védelme eleve nem tiltott. Azzal azonban, hogy egy terhelt egy másikra terhelő vallomást tett, annak jövőbeli védekezésétől függetlenül a Be. 44. § (4) bekezdésében kizáró okként nevesített érdekellentét létrejött. Így ettől fogva - jelen ügyben egészen az elsőfokú bírósági szak végéig - azoknak a terhelteknek, akikre korábban a III. rendű terhelt terhelő vallomást tett, törvényes védője nem volt. E körbe tartozik az I. rendű terhelt is.

Miután az ügyben a védelem két okból is - a Be. 46. § a) és b) pontja alapján - kötelező volt, az ügyben hozott jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás folytatására való utasítását indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség a BF.2013/2014/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta. Álláspontja szerint a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a törvény a

felülvizsgálatot kizárólag az eljárás bírósági szakaszában megvalósított eljárási szabálysértések esetén engedi meg. A nyomozás során még az esetleges érdekellentétben álló védő eljárása sem feltétlen hatályú eljárási szabálysértés.

Az indítvány iratszerűen hivatkozik arra, hogy a nyomozás során csatolt meghatalmazások szerint az I., IV., V. és VI. rendű, illetve a II. és III. rendű terheltek védője egymás helyettesítésére jogosult volt, az elsőfokú tárgyalásokon azonban mindketten a saját védenekik védelmében jártak el, egymás helyettesítésére nem került sor. Ugyancsak az elsőfokú eljárás során, de eltérő időpontoktól a II. és III. rendű terheltek védője előbb a II. rendű, majd a III. rendű terhelte javára már kirendelés alapján járt el, így a korábbi, a meghatalmazásban foglalt helyettesítés elvi lehetősége is megszűnt.

Ezért kizárólag annak van a Legfőbb Ügyészség szerint jelentősége, hogy az I., IV., V. és VI. rendű terheltek között állt-e fenn érdekellentét. Az pedig, hogy a terheltek érdekei ellentétesek-e, csak védekezésük, vallomásuk tartalma alapján dönthető el (BH 2009.200.). A Be. 44. § (4) bekezdésének megsértése akkor lenne megállapítható, ha az egyik terhelte beismerő és társait is terhelő vallomása ellenére a többi - ugyanazon védő által képviselt - terhelte a saját büntetőjogi felelősségét tagadta volna. Ilyen azonban jelen esetben nem állt fenn, a nyomozás során valamennyi, a közös védő által védett terhelte beismerte a bűnösségét, a tárgyalási szakban pedig már csak észrevételeket terjesztettek elő. Utóbbiak során pedig egyedül az V. rendű terhelte állított olyat, miszerint a kábelek lopott voltáról nem tudott, ám a többi terhelte sem mondta azt, hogy kifejezetten említették volna az V. rendű terheltek, miszerint a vasúti töltés mellett fekvő kábeleket előtte vasúti vagonokból vették el.

Így tehát a terheltek között érdekellentét az elsőfokú eljárás végéig nem állt fenn, utána pedig már külön védő látta el az I. rendű terhelte védelmét.

Mindezekre figyelemmel a Legfőbb Ügyészség a támadott határozatok hatályában való fenntartására tett indítványt.

A védő a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakra írásbeli észrevételt tett. Ebben fenntartotta azon álláspontját, miszerint az érdekellentét a III. rendű terhelte beismerő és társait terhelő vallomásának megtételekor létrejött, ennél fogva és ettől kezdve más terhelte nem is adhatott volna joghatályos meghatalmazást ugyanannak a védőnek, illetőleg azt úgy kell tekinteni, mintha létre sem jött volna. Ebből következően viszont az I. rendű terheltek az eljárás nyomozati szakaszától a másodfokú bírósági eljárásig nem volt törvényes védője, így a hivatkozott „abszolút hatályon kívül

helyezési ok" megvalósult, függetlenül attól, hogy azt a bíróság nem észlelte, és a védőt az eljárásból nem zárta ki.

A Kúria a terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát a Be. 424. § (1) bekezdés I. fordulata szerint tanácsülésen bírálta el, azonban azt nem találta alaposnak.

A Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdésének I. pont b) vagy c) alpontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

A Be. 373. § (1) bekezdés II. pont d) alpontja értelmében az ítéletet hatályon kívül kell helyezni és a bíróságot új eljárás folytatására kell utasítani, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező.

A Be. 373. § (1) bekezdésének I. pont b)-c) alpontjai és II-IV. pontjai - melyekre a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontja utal - határozzák meg tehát a felülvizsgálati okot megvalósító eljárási szabálysértéseket.

Ezek azonban kivétel nélkül az eljárás bírósági szakaszában megvalósult eljárási szabálysértésekhez fűznek eljárásjogi szankciókat. Ebből következően a nyomozás során megvalósított esetleges eljárási szabálysértés - annak mibenlététől függetlenül - a felülvizsgálat szempontjából közömbös. Még kötelező védelem esetén, a védő kirendelése vagy értesítése nélkül való terhelti kihallgatás is csak az adott vallomásnak a Be. 78. § (4) bekezdése alapján való fel nem használhatóságát vonná maga után, felülvizsgálati eljárásban azonban közvetlenül ez sem érvényesíthető.

A nyomozás során történeteknek kizárólag annyiban van jelentősége, hogy amennyiben a tárgyaláson több terhelt védelmében jár el közös védő, akkor vizsgálni kell, miszerint a nyomozás során létrejött-e a tárgyalási közös védelmet kizáró érdekellentét a terheltek között.

Ez azonban csak a ténylegesen eljáró védő védenecének valós - azaz ténylegesen megtett - vallomásai, és az ezek alapján konkrétan körülhatárolható érdekei vonatkozásában vizsgálható.

Így tehát több terhelt közös védője az, aki ténylegesen eljár a több terhelt érdekében. Az, ha a védő - a meghatalmazás alapján - jogosult más terhelt védőjének helyettesítésére, de arra nem kerül sor, közös védelemnek nem tekinthető, így az érdekellentét fogalma

e körben nem is vizsgálható.

Valós közös védelem esetén pedig az érdekellentét megléte nem „előlegezhető meg”, hanem az mindig csak a terhelték addig megtett nyilatkozatai, vallomásai alapján vizsgálható. Ha a terhelték egybehangzóan tagadják a bűncselekmény elkövetésében való részvételüket, vagy azonos az előadásuk e cselekményről, érdekellentétükről nem lehet szó, még akkor sem, ha az egyik vagy egyes terheltéknek az lenne a valóságos - kedvezőbb büntetőjogi megítéléshez vezető - érdeke, hogy a társaitól eltérő vallomást tegyen (BH 2009.200.).

Ezen túlmenően egyező irányú terhelti vallomások mellett ugyancsak felmerülhet érdekellentét, ha a terhelt egy másik terhelt által vitatott vagy tagadott, a bűnösség megállapítása, a cselekmény minősítése vagy a büntetéskiszabás szempontjából releváns tény, körülményt állít a másik terhére. Elméletileg - különböző tartalmú - tagadó vallomások is megalapozhatnak érdekellentétet, ha az egyik vallomás elfogadása a másik terhelt szavahihetőségének gyengülését vagy elvesztését vonná maga után.

Mindennek közös feltétele azonban az, hogy az egyik terhelt vallomásának elfogadása esetén a másik terheltnek - a büntetőjogi felelősségének meg nem állapítására, vagy minél enyhébb fokban való megállapítására irányuló - érdeke sérüljön. Ez pedig feltételezi, hogy az érdekellentét vizsgálatához már legalább két - ugyanazon védő által védett - terhelt vallomásának rendelkezésre kell állnia, hogy azok összevethetőek, és így azok alapján az érdekellentét ténye vagy hiánya megállapítható legyen.

Ebből következően viszont minden alapot nélkülöz az a védői álláspont, miszerint az érdekellentét egyetlen terhelti beismerés esetén mindenki mással szemben - azok jövőbeni vallomásától függetlenül - már létrejön.

Nem kizárt ugyanakkor, hogy - a terhelti vallomások megváltoztatásával - az érdekellentét kapcsán fennálló helyzet az eljárás során változzon; így az az eljárás későbbi szakaszában keletkezzen, vagy a már fennálló érdekellentét megszűnjön. Ilyenkor - ha felmerül - mindig újra kell vizsgálni a közös védő eljárásának lehetőségét is.

Jelen esetben azonban erre nem kellett sor keríteni, mert az I. rendű terhelt az eljárás során, a közös cselekményt illetően végig beismerő vallomást tett, és a közös védő által védett IV., V. és VI. rendű terhelték őt terhelő, de az I. rendű terhelt által tagadott állítást nem tettek.

A Kúria tehát megállapította, hogy az I. rendű terhelt védelmében

valamennyi tárgyaláson a Be. 44. § (4) bekezdésének megfelelő, a Be. 45. § (1) bekezdés c) pont II. fordulata szerint kizárási okkal nem érintett védő járt el, ennél fogva a Be. 373. § (1) bekezdés II. pont d) alpontjában írt eljárási szabálysértés nem valósult meg.

Mindezekre figyelemmel - s miután nem észlelt olyan egyéb eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdésének b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2015. április 23.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Márki Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

írnok
BÉ